

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЛЯ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

**Марченко Т.І.,
викладач Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка**

У статті розглядаються деякі особливості підготовки працівників дошкільних закладів та початкової освіти до використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі.

Стрімкий розвиток науки і техніки привів до комп'ютеризації і інформатизації суспільства. Це в свою чергу спричиняє необхідність інформатизації освіти. Актуальність використання інформаційних технологій обумовлена соціальною потребою в підвищенні якості навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах. У базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» вперше розміщено матеріал «Дошкільник і комп'ютер». Здійснюється поступове впровадження Базової програми у навчально-виховний процес дошкільних закладів. Педагог дошкільного закладу повинен закласти фундамент інформаційної культури дошкільнят, надати допомогу батькам у грамотному використанні комп'ютера в домашніх умовах.

Упровадження комп'ютерних технологій необхідне для вирішення таких задач:

- застосовування нових комп'ютерних засобів з метою розвитку дитини, індивідуалізації та диференціації навчання;
- навчання дітей грамотного користування новим знаряддям діяльності.

Розв'язання першої задачі є головним, бо спеціаліст, який не знає, що таке комп'ютерні технології, не володіє ними, не зможе ані сам використовувати для підготовки до занять, ані навчати дітей.

Комп'ютерні технології — це технології навчання з використанням комп'ютера, програмного забезпечення, мультимедійних засобів, які вирішують такі дидактичні завдання, розв'язування яких без використання комп'ютера недостатньо ефективне. У процесі комп'ютеризації освіти комп'ютер виступає і

як об'єкт вивчення, і як основний технічний пристрій для обробки інформації, і як допоміжний технічний засіб навчання для підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Відбулося поєднання інформаційних та сучасних комунікаційних технологій (телефон, факс, комп'ютерна мережа).

***Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)** — сукупність методів і прийомів, що використовуються з метою збирання, зберігання, опрацювання, розповсюдження, відображення, пошуку та використання різноманітних даних задля потреб користувачів і забезпечують передавання даних різними засобами зв'язку. [7, с. 8,9]*

При обговоренні технологічних проблем інформатизації освіти більшість дослідників визнають проблеми:

- підготовка педагогічних кадрів;
- вивчення впливу комп'ютера на здоров'я дитини;
- розробка комп'ютерних технологій навчання;
- створення комп'ютерних навчальних програм, які повинні враховувати закономірності і особливості розвитку дітей;
- забезпечення дошкільних установ комп'ютерами та технічними засобами навчання;
- висвітлення досягнень педагогічної науки.

Першочергового розв'язання потребує проблема підготовки педагогічних кадрів дошкільних установ. На це вказують і результати опитування студентів-заочників спеціальності «Дошкільна освіта», які працюють в дошкільних закладах міста Києва та навчаються в коледжі. Метою анкетування було: 1) встановлення стану забезпечення дошкільних закладів технічними засобами навчання, комп'ютерною технікою; 2) виявлення рівня використання комп'ютерів та ТЗН.

Наявність технічних засобів навчання у дошкільних закладах	Кількість
Брали участь в опитуванні	130
Комп'ютер є лише у зав.дошкільним закладом	3
Комп'ютер є в групі	3

Комп'ютер, проектор і мультимедійна дошка встановлені в методичному кабінеті	2
В групі є відеомагнітофон	2
В групі є програвач	1
В групі є телевізор	4
В групі є магнітофон	4
В групі є DVD-програвач	1
В групі є фільмоскоп	3
В групі є музичний центр	3
В групі відсутні технічні засоби навчання	104

Результати анкетування засвідчують, що 80% місць роботи студентів взагалі не забезпечені будь-якими технічними засобами навчання. Решта — 20%, складає морально застаріла техніка, яка, як правило, не відповідає потребам сьогодення.

Аналіз рівня використання комп'ютерів теж дав не втішні результати:

Використання комп'ютерів	Кількість	%
Брали участь в опитуванні	130	
використовують в підготовці до занять із дошкільнятами	5	3,8
використовують в підготовці до занять в коледжі	30	23,1
не вміють користуватись комп'ютером	95	73,1

Переважає більшість вихователів дошкільних закладів не володіє комп'ютером, не вміє використовувати його в навчально-виховному процесі. Висновки власного анкетування доповнюють результати соціологічного опитування вчителів у Харкові та області: *«лише 7,6% опитаних є користувачами Інтернету. Переважає більшість педагогів використовує традиційні джерела інформації (навчально-методичні, наукові друковані видання, повідомлення традиційних ЗМІ). Причинами такого становища було названо незадовільну підготовку у галузі новітніх інформаційних та педагогічних технологій (понад 38% опитаних), відсутність відповідного навчально-методичного забезпечення (понад 60%), програмного та дидактичного забезпечення (понад 60%)»*. [5]

Ще одним підтвердженням є результати наукового пошуку О.І. Немірова: *«...якісної підготовки педагогів у галузі ІТ, яка б забезпечувала використання комп'ютерів на рівні сучасних вимог, не відбувається. Застосування*

інформаційних технологій у практичній діяльності спеціалістів педагогічного профілю, як правило, обмежується елементарним використанням текстових і табличних процесорів». [5]

Дещо краща ситуація для студентів стаціонару. Згідно Постанови кабінету міністрів України від 7 грудня 2005 р. № 1153 Про затвердження Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006–2010 роки та Наказу МОН України № 693 від 06.12.2005 «Про проведення педагогічного експерименту щодо навчання майбутніх учителів та учителів інформаційно-комунікаційним технологіям» здійснюється навчання студентів вищих навчальних закладів педагогічного профілю впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій.

Справа зрушила з місця для вчителів та студентів, але не зачепила фахівців дитячих садків. Питання використання інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільних закладах майже не висвітлюються на сторінках фахових видань. Так у 43 фахових журналах для працівників дошкільних установ за 2008-2009 р. було лише дві статті про використання комп'ютера.

Отже першочерговим є завдання навчити вихователів і методистів використовувати інформаційно-комунікаційні технології.

Розглянемо можливі шляхи розв'язання. Візьмемо за приклад досвід роботи нашого коледжу.

З метою виконання Наказу МОН України № 693 від 06.12.2005 «Про проведення педагогічного експерименту щодо навчання майбутніх учителів та учителів інформаційно-комунікаційним технологіям» та за підтримки корпорації Microsoft в рамках реалізації ініціативи «Партнерство в навчанні» в 2006 році в коледжі було проведено семінар для 30 викладачів за програмою «Основи інформаційних технологій». Всіх учасників забезпечили посібником Морзе Н.В. «Основи інформаційно-комунікаційних технологій», який став настільною книгою та помічником-інструктором тренера.

Оволодівши основами, в січні 2007р. 14 викладачів коледжу, які виявили бажання продовжити навчання на якісно вищому рівні, під керівництвом тренерів-методистів пройшли тренінг за програмою «Intel® Навчання для

майбутнього», де навчалися впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності навчально-виховного процесу, застосуванню методу проектів у навчальній діяльності. Кожен викладач створив своє власне портфоліо за обраною темою, яке включало 14 документів, а саме дидактичні матеріали, презентацію, веб-сайт, тематичну газету або буклет, тестові завдання, таблиці оцінювання, план проекту та графік робіт по його реалізації. Володіючи інформаційно-комунікаційними технологіями, використовуючи метод проектів, викладачі зуміли зацікавити студентів та залучити їх до створення власних розробок. На переддипломній практиці обов'язковими стали творчі уроки з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. В позакласних заходах широко використовуються презентації, публікації, відео фрагменти, студенти займаються пошуковою і дослідницькою роботою, створюють власні проекти.

Подолати інформаційну безграмотність виявилось значно легше, ніж здавалося, за що ми вдячні компанії Intel. На сьогоднішній день тренінг за програмою «Intel® Навчання для майбутнього» пройшли 20 викладачів, 193 студенти 5 курсу та 264 студенти 2 курсу.

Вирішення проблеми навчання педагогічних кадрів інформаційно-комунікаційним технологіям на нашу думку доцільно було б розпочати з розширення експерименту на дошкільні заклади, як зробили це свого часу наказом МОН, включивши в список учасників майбутніх учителів (студентів вищих педагогічних закладів). Здобутки та позитивний досвід висвітлювати на сторінках періодичних фахових видань, започаткувати нову рубрику «Комп'ютер в дошкільному закладі. Досвід використання»

Важливим фактором успішності навчання є **мотивація**. Педагог повинен розуміти всю повноту відповідальності своєї ролі у формуванні особистості інформаційного суспільства та суспільства знань, у формуванні основ інформаційної культури, яка останнім часом все більше виступає важливим фактором успішної професійної діяльності і навіть соціальної захищеності людини, *«здатністю існувати в інформаційному суспільстві, якому зокрема притаманні новизна, швидкоплинність»* [4, с. 355]. Мотивація підкріплюється

даними звіту про роботу за програмою INTEL — «*підготовлено 6 млн. вчителів з 45 країн, 10 країн ЄС, впроваджується в усіх областях України, за 5 років навчено 130 тисяч вчителів і студентів*» [6].

Застосовування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, як технічного засобу розвитку дитини, індивідуалізації та диференціації навчання, передбачає:

- формування інформаційної компетентності вихователя;
- знання та неухильне дотримання санітарно-гігієнічних норми та правила організації навчально-виховного процесу за умови проведення занять з використанням сучасних технічних засобів;
- знання видів педагогічного програмного забезпечення (навчальні, контролюючі, навчаючі, розвивальні, ігрові програми), призначення, організаційно-педагогічних та санітарно-гігієнічних вимог до їх створення та використання.

Складовими інформаційної компетентності є:

- система уявлень інформатики (знання про інформаційне середовище, закони його функціонування, вміння орієнтуватися в інформаційних потоках);
- комп'ютерна грамотність (уміння працювати з комп'ютером, навички користувача, здатність використовувати допоміжні апаратні засоби);
- відповідний стиль мислення.

Комп'ютерна грамотність передбачає вміння: ефективно працювати з інформацією в електронному та друкованому варіантах (швидко її знаходити та раціонально опрацьовувати); використовувати можливості офісних програм для створення методичних та дидактичних матеріалів; використовувати технології обробки і перетворення звуку та відео для унаочнення процесу засвоєння знань.

У роботі слід враховувати вікові особливості дошкільнят (недорозвинена вербальна пам'ять, нестійка і низька концентрація уваги, але добре розвинена мимовільна увага, яка сприяє засвоєнню матеріалу, поданого в яскравому, цікавому, доступному для дитини вигляді). Навчальний матеріал можна супроводжувати демонстрацією відеофрагментів (як розкривається квіточка, навіщо пташці пір'я, тощо), презентацій (показ слайдів з зображенням семи

природних чудес України, тощо), звукозаписами (спів птахів, художнє читання віршів, виконання музичних творів, тощо).

Торкнемося другого аспекту: використання педагогічного програмного забезпечення. Чимало фірм випускає програмне забезпечення для системи освіти, але надто мало **якісних** електронних засобів навчання. *«Важливими складовими інформаційної підготовки педагогів є вміння не лише застосовувати ці засоби у практиці роботи з дітьми, а й аналізувати їхній зміст, технічну реалізацію, критично оцінювати можливість дитини самотійно працювати з ними. Тому педагогам потрібне спеціальне навчання щодо використання електронних засобів освітнього призначення у практиці роботи.» [8].*

Програми для дітей є навчальні, розвивальні, ігри-експериментування, ігри-розваги, комп'ютерні діагностичні ігри, тренажерного типу. Комп'ютерні вправи дозволяють моделювати ситуацію і повторювати її необхідну кількість разів. Комп'ютер має широкі можливості: може виступати в ролі партнера у грі, розповідача, репетитора, тренера, екзаменатора. Існують комп'ютерні програми, спрямовані на розвиток різних психічних функцій дітей, таких як зорове і слухове сприйняття, увага, пам'ять, словесно-логічне мислення. Розроблені комп'ютерні засоби корекції розвитку і формування вимовної сторони мовлення, спеціалізовані програми, спрямовані на корекцію порушень у розвитку через навчання, орієнтовані на покрокове навчання в різних змістових галузях. Вони дозволяють вирішити два завдання: педагогічна діагностика розвитку й індивідуалізація колективного навчання.

Висновки: Інформатизація освіти, особливо початкової і дошкільної, є складним багатогранним процесом, потребує великих матеріальних і трудових затрат, наукових досліджень, але є актуальною і необхідною. Якщо не ми, то хто? Відступати не маємо морального права. ***Якщо 6 млн. вчителів з 45 країн змогли опанувати інформаційні технології, то і ми зможемо! Заради майбутнього наших дітей!***

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про дошкільну освіту». – К.: 2001 р., 30 с.
2. Закон України «Про освіту». – К.: 1996 р., 30 с.

3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К., 2004 р.
4. Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень: Зб. наук. праць / За ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 354-360.
5. Інформаційна культура педагога К. пед. н. Аніщенко О.В., к. пед. н. Падалка О.С. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, м. Київ, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова <http://inopressa.ru> ” www.kubsu.ru/~mschool/ - Клуб исследования форм представления культуры в Интернет.
6. Матеріали наради-семінару 27.05.2009р. <http://iteach.com.ua/>
7. Комп'ютер навчає, розвиває, розважає /Галина ЛАВРЕНТЬЄВА, канд. психол. наук, Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання АПН України "Дошкільне виховання", 2009, № 10.

**ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ НОВЕЙШИХ
ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ПРАКТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

**Марченко Т.И.,
преподаватель Университетского колледжа
Киевского университета имени Бориса Гринченко**

В статье рассматриваются некоторые особенности подготовки специалистов дошкольных учреждений и начального образования к использованию новейших информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательном процессе.